

A magyar katolikus megújulás jeles emlékei közé tartoznak az egyházatyák és az ókeresztény irodalom Tridenti zsinat után kinyomtatott művei. Prileszky János (1709-1790) jezsuita szerzetes és professzor ebben élen járt, hiszen tudományos tevékenységének jelentős részét az atyák írásainak kiadása alkotja. Kiadta és értelmező jegyzetekkel látta el Jusztinosz, Iraeneus, Minutius Felix, Antiochiai Theopilosz és Alexandriai Dionüsziosz műveit – hogy csak néhányat említsünk. Karthágói Szent Cyprianus (Kr.u. 200/210-258) leveleinek és írásainak 18. századi kiadása is az ő nevéhez fűződik. Cyprianus szövegei fontos tanúi az egyház egységéről és a római püspök primátusáról folytatott ókori vitának, amelyekre aztán a reformáció és a katolikus megújulás kontroverziójának érvelésében ókeresztény tanúként hivatkoztak.

Prileszky János a kötet bevezetőjében az alábbi módon ajánlja a Cyprianus írásait, nem rejtett apologetikus célzattal szólítván meg az olvasót:

„Nem hagyhatod figyelmen kívül, Nyájas Olvasó, hogy a régi egyházatyáknak mily jelentőséggel kell bírniok számunkra, ha emlékezetedbe idézed, hogy Krisztus igaz s egykoron széles körben elterjedt vallását ők védték meg. Napjainkban is diadalmasan védelmezik meg a reá törő eretnenségekkel szemben, valamint a hit és erkölcs dogmáit is az ő életművük alapján szokták kidolgozni. Bizonyosan ők azok, akiket Isten a próféták és apostolok után *pásztorokká és tanítókká tett, hogy alkalmassá tegyék a szenteket a szolgálat végzésére Krisztus testének felépítése céljából, amíg mindnyájan eljutunk a hitnek és Isten Fia megismerésének egységére, és azzá a tökéletes emberré leszünk, aki megvalósította Krisztus teljességét; hogy ne legyünk már ingatag gyermekek, és ne vessen minket ide-oda a tanítás bármely szélfívása emberi megtévesztéssel és tévedésbe ejtő álnoksággal.* (Ef 4, 11-14) Ők a legméltóbbak tehát, hogy ne csupán ragyogó tetteik felett elmélkedjünk szüntelenül, hanem reánk hagyományozott könyveiket is éjjel-nappal forgassuk. Közöttük egyedülálló, sőt sokunknál jelentősebb karthágói Cyprianus, mivel nem sokkal az apostolok kora után élt, életszentségével, műveltségével és a vértanúság koronájával sokak felett áll. Úgy állítom őt eléd tehát, hogy cselekedeteit leghitelesebb írók nyomán beszélem el szép sorjában, csupán csak a kevésbé szükséges dolgokat hagyván ki a lényegre térek, és amit szerintem túl homályosan vagy nem elég pontosan írt meg, képességeimhez mérten megmagyarázom vagy megcáfolom. Cyprianus iránymutatását mások is követik, hiszen azt tapasztaltam, hogy nincs ellenükre ez a hatalmas feladat. Mindazonáltal bármely könyvecske valamilyen módon mégis csak hasznunkra van – Isten áldjon!”

Forrás: Sancti Cypriani Carthagensis archi-episcopi...acta, et scripta omnia; in summam redacta... annotationibus illustrata / Joannes Baptista Prileszky – Tyrnaviae : Typ. Academicis Soc. Jesu, 1761.

Schäffer György fordítása